

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [לקמן לה: ג] נכסא
 טספ: השאלא (א) [שם לה:
 לו: סה: סו: סה: עה: עה:
 (ד) [שדית פ"א מ"ח] מ"ק
 ג: מגילה ב. געין לו:
 (ה) [ג"צ ק"א, (א) שנת ח:
 ע"ש, (א) [ג"ל אמר אבימי,
 (ח) אסורס. יע"ז, (ט) ב"ק
 עט: ב"ב ס: הרי"ט ג:
 (י) [ג"צ, (א) וכן בכל העמוד
 היכא דכחו שמיא והלל כ"ך
 לגבוס תלמידי שמיא והלל
 רש"א, (א) [ע"י חו"ס לעיל ל:
 ד"ה בע"א].

תורה אור השלם

1. וישם דניאל על לבו
 אשר לא יתגאל בפת בג
 הפולחן ובין משתיו
 ויבקש משרי הקרשים
 אשר לא יתגאל: דניאל א ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בשלמא וכו'
 הא דאמר לקמן. [וע"ז]
 דף לה ע"ב (וע"ז)
 בתוס' ד"ה א':

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בשלמא
 לדידי דאמרי וליפתן של
 וכו' גבי חומץ לתוך
 הגריסין כ"ל ומייתא אשר
 שם נמקח: (ב) בא"ד
 מיטשא שלקא קאמר
 סתם התלמוד וכו' אמר
 פשט איסורו ואין רוב
 וכו' לעמוד בו בשאר:

בשלמא (א) ל"מ"ד וליפתן של כלים אסורים כו'. קסבר נותן טעם לפגם מותר לפוס ריהטא משמע שאותם שאסרו קודם ר' יהודה כגון (ט) תלמידי שמיא והלל סוביין נותן טעם לפגם אסור ואתא ר' יהודה נשיאה וסבר מותר ושמאל סבר כוותיה שהיה מחזיק דברי רבי שמלאי ולקמן נמי פ"ה (דף טו.) גבי חומץ אשר שם לתוך הגריסין פסיק שמאל הכי הלכתא נותן טעם לפגם מותר ולקמן צפירקין (דף לה:) גבי מיטשא שלקא (א) סתם התלמוד אי משום גיעולי עובדי כוכבים נותן טעם לפגם הוא ודקדק ר"י היאך צאו לחלוק על רבותינו שמיא והלל דצין נותן טעם לפגם להמירו נהי דשמן יכול להיות שמוטר מטעם שלא פשט ואין רוב הצבור יכולין לעמוד בשאר דברים היאך הותר ועוד קשיא אי ס"ל לתנא דמתני' דנותן טעם לפגם אסור תקשי * הא דאמר לקמן (דף לה:) גבי דבש למאי ניהוש אי משום גיעולי עובדי כוכבים נותן טעם לפגם הוא ומה צדך הא תנא דמתני' מיסר קא אסר לך נראה לר"י דשמאל נמי ס"ל דכי גזור ב"ש וכו' על השמן משום חמנות גזור ומיהו משום דלא שייך זה חמנות כ"כ כמו ציין הו"ך להס סעד דזליפתן של כלים אסורין אע"ג דאינהו סבילא להו דעלמא נותן טעם לפגם מותר וכן סובר שמאל שמכח שני הטעמים גזרו אע"פ שאין די בכל דברו והיינו דקא"ל שמאל לרז בשלמא לדידי דלמינא דגויית שמן לא היתה קדמונית מימי דניאל אלא שמיא והלל גזור מטעמי דפרישית ניהוש דיכול להיות שהמיר ר' יהודה הנשיא כמו שמפרש התלמוד בסמוך דלא פשט איסורו וגם הטעמים לא נלאו לו כי אין טעם חמנות טוב כל כך ועוד דנותן טעם לפגם מותר היאך היה יכול רבי יהודה הנשיא לנטול דכיון שמכונה היא צבורה פשיטא הוא דפשט איסורו בכל ישראל ועוד כי שמיא והלל שהיו אחריי יומת משלש מאות שנה שצאו והוספו עליו לגזור אף בשדה כמו שמפרש בסמוך א"כ משמע דגוייתא פשטה מיהא צעיר: **אשר לא יתגאל** בפת בג. פרש"ס דהאי פת לאו פת ממש הוא דלישתמע מהכא דניאל

זליפתן של כלים אסורים אסורתן אמו כולי עלמא אוכלי טהרות ניהו אלא זליפתן של כלים אסורין אסורתן א"ל שמואל לרב בשלמא לדידי דאמינא זליפתן של כלים אסורין אסורתן היינו דכי אתא רב יצחק בר שמואל בר מרתא ואמר דריש רבי שמלאי בנציבין (ט) שמן ר' יהודה ובית דינו גמנו עליו והתירוהו קסבר (א) נותן טעם לפגם מותר אלא לדידך דאמרת דניאל גזור עליו דניאל גזור ואתא רבי יהודה הנשיא ומבטל ליה והתנן (ב) אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין א"ל שמלאי לודא קא אמרת שאני לודאי דמזולו א"ל * אשלא ליה איכסוף אמר רב אם הם לא דרשו אנן לא דרשינן והכתיב וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו בשתי משתאות הכתוב מדבר אחד משתה יין ואחד משתה שמן רב סבר על לבו שם ולכל ישראל לא הורה ושמאל סבר על לבו שם ולכל ישראל לא הורה ושמן דניאל גזור והואמר בלי * אבימי נותאה משמיה דרב יפתן ושמן יינן ובנותיהן כולן משמנה עשר דבר הן וכי תימא אתא דניאל גזור ולא קיבל ואתו תלמידי דהלל ושמיא וגזור וקיבל א"כ מאי אסדרותיה דרב אלא דניאל גזור עליו בעיר ואתו אינהו וגזור אפילו בשדה ור' יהודה הנשיא היכי מצי למישרא תקנתא דתלמידי שמיא והלל והתנן אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול הימנו בחכמה ובמנין ועוד הא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בכל יוכל לבטל בית דין דברי בית דין חבירו חוץ משמונה עשר דבר שאפילו יבא אליהו ובית דינו אין שומעין לו אמר רב משרשיא מה טעם הואיל ופשט (ט) איסורו ברוב ישראל שמן ילא פשט איסורו ברוב ישראל דאמר רבי שמואל בר אבא אמר רבי יוחנן ישבו רבותינו ובדקו על שמן שלא פשט איסורו ברוב ישראל וסמכו רבותינו על דברי רשב"ג ועל דברי רבי אלעזר בר צדוק שהיו אומרים (ט) אין גזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור לעמוד בה דאמר רב אדא בר אבהו מאי קרא במארה

גור על הפת אלא לפתן הוא והואלת המלך הוא ריפוש"א צלע"ז וכן ממקרא מוכיח דניאל (דניאל ב) ויהי המלצר נושא את פת בגס ונותן להם ורעוים ואין לומר שהיה טפל פתן והיו אוכלים וטעמו צלע"ז פת: צמתי' כתב רש"י צמס צמס רש"י דלא גרס רבי ר' יהודה הנשיא צר צריה וצית דינו המירוהו דורו קצונו דכר זה זמנו כי הוא היה צנו של ר"ג הנזכר צמס' אבות (פ"ב מ"ג) ר"ג צנו של ר' יהודה הנשיא אומר יפה ת"ת כו' ואותו רבי יהודה הנשיא הנזכר כאן הוא ר' יהודה הנשיא * שהיה צימי האמוראים אלא צלשון משנה וצרייתא קורא אותו הנשיא וצלשון אמורא קורא אותו נשיאה ור' יהודה הנשיא ירושלמי רבי וצית דינו המירו את השמן בשלש מקומות רבי יהודה הנשיא ורבותינו המירו צלשון וליקרו ליה צ"ד שריא שכל צ"ד המתיר ג' דברים נקרא צ"ד שריא ודחי א"ר יודן בר' ישמעאל צית דינו חלוק עליו בגיטין פירוש ואין זה ממיר ג' דברים ואם הוא היה רבינו הקדוש א"כ היה לו לננות עוד אחת שהמיר כדאמר צפרק קמא דחולין (דף ו:) דהמיר רבי צית שאן דצירושלמי דמאי נמי אתא לך נראה לו דגרס הסם ר' יהודה הנשיא והוא ר' יהודה הנשיא עוד כתוב שם צירושלמי רב יצחק צר שמאל צר מרתא נתת לנציבין אשכח לר' שמלאי הדומי יתיב ודריש רבי וצית דינו המירו את השמן קבל עליו ואכל רב לא אכל א"ל שמאל לרב אכול או אלא כתיב עלך זקן ממרא א"ל עד דאנא תמן אנא ידע מאן ערער עליה שמלאי הדומי א"ל אפשר מה דאמר צמס גרמיה לא צמס רבי וצית דינו אטרח עליה וכלל: **ושמן דניאל** גזר ע"יו. ה"ג ה"מ למפרך איין אלא משום דאשמך קאי נקטיה: **ורבי יהודה הנשיא** היכי א"רם * משרי תקנתא דשמיא והלל. פרש"ס דפרך צין לרז צין לשמואל דשמאל נמי מודי דמי"ח דבר הם: **והתנן אין ב"ד יבור** כו'. תימה צפרק השולח (גיטין לו: ושם ד"ה אה) גבי פרוצול דאמר שמאל האי פרוצול עולגנא דיימי הוא אי אישר חיילי אצטליייה ומסיק אי אישר חיילי יותר מהלל והיכי דמי אי פשטה תקנת פרוצול אפילו היה גדול אין יכול לנטול ואם לא פשטה א"כ למה לי אישר חיילי הרי ר' יהודה הנשיא המיר שמן אע"פ שהיה קטן מאותו טעם דלא פשט איסורו וי"ל דהכא נמי מטעם דלא פשט גרידא לא המיר אלא היה ג"כ טעם דאין רוב הצבור יכולין לעמוד בו מ"מ קשה דדבר תימה הוא היאך לא פשט מאחר שהוא ריוח המלוים לך נראה דודאי פרוצול פשט ודקשיא לך אפי' גדול לנטול ודאי צ"ח דבר דוקא אמר צמס יצא אליהו ויאמר אין שומעין וכמו שמפרש צירושלמי העטם מפני שעמדה להם בנפשותיהם כה דקדק הרב רבי אלחנן מתוך גירסת הספרים שמואל צמספריס ישימ דקאמר האמר רב משרשיא מה טעם כו' משמע שמשם מתחיל התירוק וה"פ דשמעתין ור' יהודה הנשיא היכי אלים למשרי כו' והתנן אין צית דין כו' ועוד אפילו הוא גדול אינו יכול לנטול צ"ח דבר ולא הו"ך לפרש הטעם כי פשוט הוא ומשני האמר רב משרשיא מה טעם לפי שפשט ולפיכך צ"ד גדול נמי אינו יכול לנטול ושמן לא פשט לך אפי' עמדו בנפשותיהם קטן יכול לנטול וסמכו על דברי רבן שמעון צן גמליאל דאין גזרין כו' ולפיכך הותר אף צ"ד קטן אכל ודאי שאר דברים אף כי פשטו יכול צ"ד גדול לנטול ולפיכך גבי פרוצול אמר שמאל דאי אישר חיילי מהלל אצטליייה ואע"פ שפשט והיך צירושלמי דפרק קמא דשבת א"ר צון אמר רב יהודה צמס שמאל ל"ש אלא חוץ ליי"ח דבר אכל צ"ח דבר אפילו גדול אינו מבטל מפני שעמדה להם בנפשותיהם פירוש ממה שעולו מרב צמית המדרש:

קבו א מיי פ"ט מהל
 מכלות אסורות
 הלכה כה סנה לאין קלא
 טושע"י ד"ד מ"י קג טע"ק
 פ:
 קבו ב מיי פ"ב מהל
 ממירס הלכה ב
 סגמ עשין קיל:
 [קבו ג נ"ד אלפס קדושין
 פ"ד דף רמג]:
 ד [מיי שם הלכה ז]:
 ה [מיי שם הלכה ח]:

רבינו הגנאל

רשומאל אמר זליפתן של כלים אסורין. כגון קיריה בת יומא וכיוצא בה אסרתן. אמר ליה שמואל לרב בשלמא לדידי כו' משום דנותן טעם לפגם מותר משום הכי שרייה רבי. אלא לדידך דאמרת דניאל גזור עליו היכי יכול רבי לבטוליה. והא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין. אמר ליה אשליה ליה לרבי אשאל אשאליה איכסוף רב אמר [אין] הם לא דרשו אנן לא דרשינן. כתוב וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו בשתי משתאות הכתוב מדבר. יין ושמן רב סבר שם על לבו והורה לכל ישראל. ושמואל סבר שם על לבו לעצמו לאחרים לא הורה: ירושלמי אמר ליה שמואל אכול משתא דאמרי ואי לא כתבינא עלך זקן ממרא: ומקשינן וסבר רב שמן דניאל גזור עליה והא משמיה דרב אמרו פתן שמן ויינן מיי"ח דבר הן. ופרקינן דניאל גזור שיהא אסור בעיר. התלמוד שמיא והלל גזור ביה איסור אפילו בשדה. ומקשינן אי הכי רבי היכי מצי מבטלי גזירה זו. והאמר ר' יוחנן בכל יוכל בית דין לבטל דברי בית דין חבירו אם הוא גדול ממנו בחכמה ובמנין חוץ מיי"ח דבר שאפי' יבוא אליהו ובית דינו אין שומעין להם. ופרקי' להו אמר רב שמעיה מה טעם הואיל פשט איסורו ברוב ישראל שמן לא פשט איסורו ברוב ישראל וכרבי יוחנן ישבו ישראל וצמס רשב"ג ועל דברי רבי אלעזר בר צדוק שהיו אומרים אין גזרין גזירה על הצבור אלא אם רוב ישראל יכולין לעמוד בה. כדכתיב